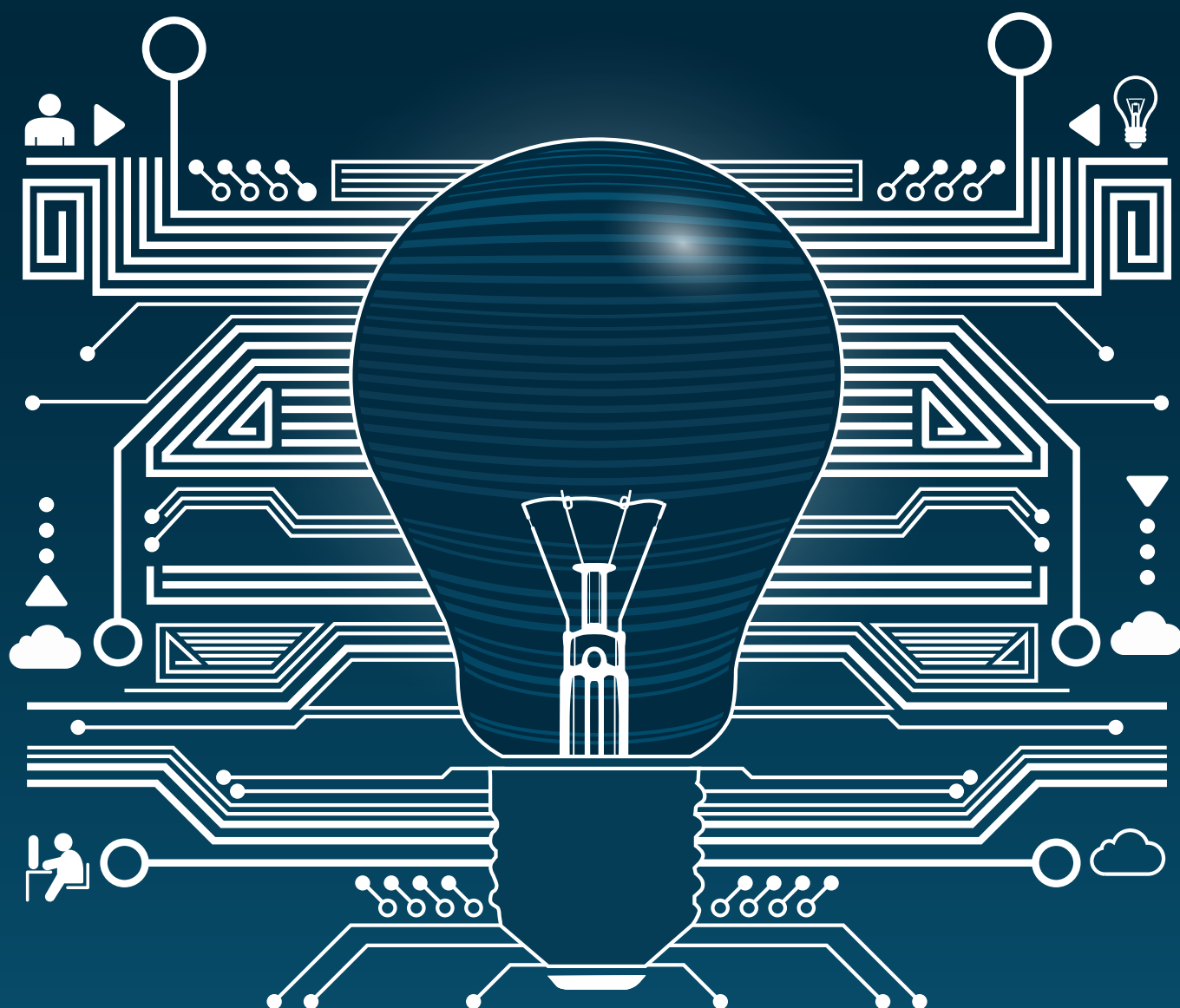

DIGITALE LOKALE UDVIKLINGSSTRATEGIER

INDSPARK OG INSPIRATION

TÆNKETANKEN FREMTIDENS BIBLIOTEKER

De digitale medier har de sidste 15 -20 år påvirket og forandret måden vi lever, lærer, arbejder og er sociale på. Folkebibliotekerne er en af de offentlige institutioner, som har adapteret de digitale teknologier på en lang række områder, har effektiviseret driften og udviklet serviceringen af borgere og virksomheder gennem en lang række digitale tilbud.

I takt med at de digitale materialer fylder mere og mere i bibliotekslandskabet, og borgernes adgang til dem bliver nemmere, stiger behovet hos hvert enkelt lokale biblioteksvæsen for en mere målrettet og fokuseret indsats for at øge brugen og styrke formidlingen af det enkelte biblioteks digitale tilbud samt at styrke medarbejdernes indholds- og formidlingsmæssige kompetencer på området.

Derfor står mange biblioteker i dag netop overfor at skulle udvikle nye lokale digitale strategier. Strategier som kan generere en udvikling, der i højere grad for det første - afspejler det moderne biblioteks mangefacetterede opgaver med at facilitere kulturelle oplevelser, viden & læring, information & service og - for det andet - i øjenhøjde møder de forskellige borgere og brugere, der har forskellige behov og digitale kompetencer og vaner.

Tænketanken Fremtidens Biblioteker har derfor initieret et projekt, der med støtte fra Slots- og Kulturstyrelsen, skal give ny og anvendelig viden om borgernes digitale adfærd, efterspørgsel, behov og kompetencer med henblik på at udvikle og implementere lokale digitale udviklingsstrategier. Strategier der skal være med til at skabe et godt match mellem det digitale bibliotekstilbud og borgernes behov – både dem der bruger bibliotekernes digitale tilbud i dag og dem, der ikke gør det, og hermed sikre et aktuelt og relevant digitalt bibliotek

Vi kickstarter projektet med denne lille folder, hvor en række af de vigtigste aktører inden for området giver korte og indledende bud på fremtidens digitale tendenser. Disse scenarier skal bidrage til at sætte scenen for projektgruppens arbejde og samtidig løfte sløret for, hvor den digitale biblioteksudvikling går hen. En udvikling der fordrer stærkt fokus på både det fysiske og digitale bibliotek som ét Folkebibliotek.

GOD LÆSNING

Lotte Hviid Dhyrbye, leder

Tænketanken Fremtidens Biblioteker

”Jeg tror, hvis bibliotekerne prioriterer produktion og deling af indhold højere, vil de få en endnu større rolle blandt borgere og samfundet som helhed. Det er jo ude på de sociale medier, at folk de orienterer sig.”

Lise Vandborg, Chefredaktør på Litteratursiden

Lise Vandborg

Chefredaktør på Litteratursiden

HVILKE UDVIKLINGSTENDENSER/MEGATRENDS ER DOMINERENDE INDEN FOR DIT OMRÅDE 3-5 ÅR FREM I TIDEN?

”En tendens er uden tvivl godt indhold, som kan deles på forskellige platforme. Her mener jeg virkelig, at bibliotekerne kan byde ind ved at dele indhold af høj kvalitet, som klart har en større troværdighed end f.eks. de kommercielle litterære tjenester. Der er naturligvis også vigtigt, at man inden for biblioteksverdenen kan dele indhold på tværs af de forskellige bibliotekssites, så indholdet hele tiden bliver tilgængeligt for så mange brugere som muligt. Jeg ser også tendensen på de sociale medier, hvor indhold deles i høj udstrækning, og her er bibliotekerne allerede blevet mere synlige. En anden tendens er at få brugerne til at producere indhold; f.eks. til at dele deres læseoplevelser. På Litteratursiden, hvor jeg er chefredaktør, har vi gode erfaringer med, at brugerne skriver om deres læseoplevelser i dialog med andre læsere eller med bøgernes forfattere. Jeg mener, at det at skabe digitale fællesskaber om et konkret emne også vil blive en tendens fremover.”

HVILKE VIGTIGE UDVIKLINGSTENDENSER FORUDSER DU VIL PÅVIRKE BIBLIOTEKERNE?

”Jeg tror, hvis bibliotekerne prioriterer produktion og deling af indhold højere, vil de få en endnu større rolle blandt borgere og samfundet som helhed. Det er jo ude på de sociale medier, at folk de orienterer sig. Den digitale satsning vil gøre bibliotekerne endnu mere synlige.”

HAR DU ET FORELØBIGT INPUT TIL ARBEJDET MED DE LOKALE DIGITALE UDVIKLINGSSTRATEGIER?

”Det er svært at udtale sig generelt om, da jeg sidder specifikt med litteraturområdet. Men i forhold til den ressourcekamp, der finder sted, synes jeg, det er meget vigtigt, at bibliotekerne trækker på det materiale, der eksisterer i forvejen. Hvad angår litteratur er der f.eks. forskellige redskaber med biblioteksproduceret indhold og dertil kommer, at bibliotekerne f.eks. kan trække på indhold fra Litteratursiden eller andre bibliotekssites til deres egne sites. Med andre ord: I stedet for at hver lokalt bibliotek skal bruge ressourcer

på at bringe indhold som anmeldelser og lignende bør de genanvende indhold, der allerede er produceret. Det gælder både på de sociale medier og i den digitale strategi for ens website, hvor der bør tilstræbes meget mere deling på tværs - og det gælder ikke mindst i samarbejdet med de lokale aktører og de relationer man er iblandt. I det hele taget mener jeg, at man bør tilstræbe samarbejdsrelationer. Min egen erfaring er, at Litteratursiden, via samarbejdet med mange af litteraturens aktører, har fået en central rolle inden for feltet.”

Jeg kunne godt drømme om, at vi lavede en national måske international biblioteks-Google. Altså en søgemaskine som havde en form for objektivitet og neutralitet indbygget. Som søgte og præsenterede data uden bundlinje eller omsætning for øje, men helt grundlæggende båret af altruisme og et ønske om at hjælpe borgerne med at få de rigtige svar.”

Bo Fristed, Chef for Innovation, teknologi kreativitet (ITK)

Bo Fristed

Chef for Innovation, teknologi kreativitet (ITK), Århus kommunes biblioteker

HVILKE UDVIKLINGSTENDENSER/MEGATRENDS ER DOMINERENDE INDEN FOR DIT OMRÅDE 3-5 ÅR FREM I TIDEN?

"For det første kan vi se fx i Århus, at den traditionelle biblioteksopgaveløsning er under omdefinering. Kommunen ser nu andre anvendelsesmuligheder hos bibliotekerne fx inden for dataområdet med kvalificeret vurdering og analyse af data. Det kan både være på avanceret niveau eller i forhold til borgerne, som skal navigere i en verden, der bliver mere og mere digital. En tendens, hvor kommunen har mulighed for at bruge bibliotekerne som en hjælpende hånd til de borgere, der er ukendte i det digitale univers. En anden væsentlig tendens, jeg kan fremhæve, er noget vi længe har arbejdet med. Vi kalder det "ekstegration". Et ord der ikke rigtig findes, men i vores optik handler det om, at få bibliotekernes ressourcer forankret i én platform."

HVILKE VIGTIGE UDVIKLINGSTENDENSER FORUDSER DU VIL PÅVIRKE BIBLIOTEKERNE?

"Personligt tror jeg, vi er på vej væk fra at have selvstændige platforme for hver digital medieform. Jeg tror fx, at eReolen bør være usynlig som selvstændig brugergrænseflade inden for de næste 5 år. I stedet skal ressourcerne sættes ind dels på vores lokale hjemmesider, og der hvor borgerne oplever et behov for at låne en e-bog. For øjeblikket arbejder vi på en ny version af musikformidlingstjenesten. For mig at se vil det kun være en overgang, at den skal have sin selvstændige snitflade. Når man ser på den digitale udvikling i øvrigt er jeg overbevist om, at bibliotekerne har og vil få et behov for at blive særligt gode til at lave søgninger, rankere og præsentere dem i vores respektive lokale hjemmesider og vores fælles app."

HAR DU ET FORELØBIGT INPUT TIL ARBEJDET MED DE LOKALE DIGITALE UDVIKLINGSSTRATEGIER?

"Jeg tror, vi skal være med til at lave web 4.0, hvor vi kommer på den anden side af semantikken, fuldstændig ligesom Google, hvor der dukker reklamer og nyheder op, som passer præcis til dig, når du browser på nettet. Vi skal få vores ressourcer ud, så de bliver tilgængelige for borgerne, præcis når de

har brug for det og få det præsenteret på de platforme, de bruger. Som jeg tidligere har nævnt er eReolens dage talte. Ikke som service der varetager udlån af digitale bøger, men som en service der har sin egen brugergrænseflade. Vi burde kunne lave vores eget CMS, der, når brugerne logger ind, præsenterer det interface og den information, der modsvarer, dem de er.

Som jeg har nævnt er data noget, vi kan hjælpe det offentlige med at forstå og publicere. Det er i Århus en biblioteksopgave, og det er det også i USA og i mange andre vi lande, vi sammenligner os med. Her har bibliotekerne en rolle i at stille offentlige data til rådighed fra de interne og lukkede systemer. Dem kan man være med til at sætte i spil på forskellig vis, fx ved at skabe transparens omkring hvordan kommunen bruger sine penge og være med til at skabe et incitament til at effektivisere den kommunale opgavevaretagelse. Den knap så tunge del er at hjælpe borgerne med at finde rundt i de mange informationer, som kan betyde, at hvis man søger på Google, og det ikke findes på de første to sider, så tror folk det ikke findes. Her mener jeg, at det er nogen, som har bedre hensigter end Google, der skal være bedre til. Jeg kunne godt drømme om, at vi lavede en national måske international biblioteks-Google. Altså en søgemaskine som havde en form for objektivitet og neutralitet indbygget. Som søgte og præsenterede data uden bundlinje eller omsætning for øje, men helt grundlæggende båret af altruisme og et ønske om at hjælpe borgerne med at få de rigtige svar.”

Noget, der optager mig meget for tiden, er digital dannelse, der har mange dimensioner, og som bliver stadig mere aktuel, fordi verden åbner sig i hidtil usete dimensioner. Jeg tror, at kernen i hele det digitale samfund er, at vi erkender, at det påvirker vores måde at være på og skabe på.”

Michel Steen-Hansen, direktør Danmarks biblioteksforening

Michel Steen-Hansen

Direktør Danmarks Biblioteksforening

HVILKE UDVIKLINGSTENDENSER/MEGATRENDS ER DOMINERENDE INDEN FOR DIT OMRÅDE 3-5 ÅR FREM I TIDEN?

"Jeg ser i virkeligheden to tendenser, der spiller tæt sammen. Den væsentligste tendens er streaming. Man vil have alt tilgængeligt, når man har behov for det. Det ser vi hos DR, som har gjort det rigtig godt i forhold til streaming. Den anden tendens er "hele pakker" eller "hele serier", hvor man arbejder hen imod, at alt skal være tilgængeligt med det samme. Ser du fx House of Cards skal alle 16 afsnit være tilgængelige, når man starter på det- nogle erfaringer som DR også har gjort sig fra deres egne produktioner. Når Netflix går hen og bliver en af de største tv-stationer i Danmark, så er det fordi, vi er begyndt at se tv på en anden måde, hvor vi streamer. Det skal være convenient, og det skal opleves som gratis."

HVILKE VIGTIGE UDVIKLINGSTENDENSER FORUDSER DU VIL PÅVIRKE BIBLIOTEKERNE?

"Vi har ikke rigtig fundet den rigtige device i forhold til den digitale bog endnu. Jeg tror også, det skal være taktilt og fysisk, når det er noget, vi skal læse. Noget vi kan røre ved. Derfor bliver det vigtigt, at bibliotekerne tænker det fysiske sammen med det digitale. Det er det, der afskille bibliotekerne fra andre digitale tjenester. Her har bibliotekerne noget helt unikt -nemlig ca. 450 fysiske steder, hvor de kan lade borgeren møde det digitale typisk e-bogen, da litteraturen er en kerne i biblioteket. Netop mødet mellem det fysiske og digitale kan være et særligt potentiale for biblioteket, og jeg anser den fysiske platform som nødvendig for at udvikle de digitale strategier. Det ser vi bl.a. i undersøgelser, der peger på, at jo mere man bruger biblioteket fysisk, jo mere bruger man det digitalt. Det er væsentligt at have for øje i alle bibliotekets services også i forhold til borgerservice og digital selvbetjening. Det har stadig samme potentiale: at man præsenterer det digitale i et fysisk rum."

HAR DU ET FORELØBIGT INPUT TIL ARBEJDET MED DE LOKALE DIGITALE UDVIKLINGSSTRATEGIER?

”Noget, der optager mig meget for tiden, er digital dannelse, der har mange dimensioner, og som bliver stadig mere aktuel, fordi verden åbner sig i hidtil usete dimensioner. Jeg tror, at kernen i hele det digitale samfund er, at vi erkender, at det påvirker vores måde at være og skabe på. Den digitale dannelse har mange aspekter. Det ene er at kunne bruge og skabe i det digitale univers, men det, jeg har fokus på, er evnen til at gennemskue, hvad det er, jeg gør og hvilke sammenhænge, jeg befinder mig i. Det er noget, mange oplever som svært, og det bunder grundlæggende i en manglende dannelse i en digital verden, der hele tiden udvikler sig. Jeg ser, der ligger en ny kerneopgave for bibliotekerne her, der består i at få italesat problemstillingen og bidrage til borgernes digitale dannelse.”

"En tendens er sociale netværk, som hænger lidt sammen med det mobile. Men det er en verden for sig – en verden i sig selv. Det er her brugerne er, hvor de giver deres præferencer til kende, deler det, de kan lide med deres venner og bliver påvirket af det nære netværks præferencer. Her er der store muligheder for bibliotekerne"

Glenn Leervad-Bjørn, sekretariatschef DDB

Glenn Leervad-Bjørn

Sekretariatschef, Danskernes Digitale Bibliotek (DDB)

HVILKE UDVIKLINGSTENDENSER/MEGATRENDS SER DU, VIL VÆRE DOMINERENDE INDEN FOR DIT OMRÅDE 3-5 ÅR FREM I TIDEN?

En tendens er den mobile platform, hvor bibliotekerne endnu ikke for alvor har taget det mobile til sig. Det er noget vi kommer til at gøre mere og mere, hvis vi vil have fat i brugerne, der hvor de er – på farten og altid med mobilen ved hånden. Mobile first krydret med digital first – forstået på den måde, at det er det digitale, nemlig det her-og-nu tilgængelige, der skal satses på. En anden tendens er sociale netværk, som hænger lidt sammen med det mobile. Men det er en verden for sig – en verden i sig selv. Det er her brugerne er, hvor de giver deres præferencer til kende, deler det, de kan lide med deres venner og bliver påvirket af det nære netværks præferencer. Her er der store muligheder for bibliotekerne fx for at ramme bestemte målgrupper præcist og at inddrage brugerne på en helt anden og meget mere proaktiv måde. En tredje tendens, jeg ser, er målrettet brug af data – statistik på borgernes digitale adfærd. Hvad der virker og ikke virker for forskellige målgrupper. Det handler om at udnytte Big data til at målrette tiltag mod de målgrupper, vi ikke har fat i og muligheden for at følge op på, om vores tiltag har den ønskede effekt.

HVILKE VIGTIGE UDVIKLINGSTENDENSER FORUDSER DU VIL PÅVIRKE BIBLIOTEKERNE?

De udviklingstendenser, jeg har beskrevet vil komme til at betyde meget for bibliotekerne.

Jeg forestiller mig dog også, at udviklingen i retning af faldende bevillinger vil påvirke bibliotekerne. Vi vil ikke kunne komme udenom behovet for at positionere bibliotekets virke og for at gøre dette virke mere uundværligt set i en samfundsmæssig sammenhæng med fokus på alt, hvad bibliotekerne kan byde ind med i borgerens rejse fra vugge til grav. Fremover bliver det en mere fokuseret og måske afgrænset biblioteksopgave, hvor det handler meget mindre om antal udlån og antal besøgende – men meget mere om, hvordan bibliotekerne kan bidrage til at løfte borgernes dannelse – både i form af litteratur, stillingtagen og digital dannelse.

HAR DU ET FORELØBIGT INPUT TIL ARBEJDET MED DE LOKALE DIGITALE UDVIKLINGSSTRATEGIER?

De digitale udviklingsstrategier skal tage afsæt i, hvad det er bibliotekerne skal og ønsker at tilbyde helt generelt. Det digitale skal ses som en kanal, der kan ramme nogle særlige målgrupper, og som giver nogle nye muligheder - og hvis betydning bliver større og større – men det skal ikke være en isoleret strategi – den skal understøtte bibliotekets generelle strategi.

Det digitale skal tage udgangspunkt i de trends, jeg har nævnt, men de skal tilpasses det lokale biblioteks særlige omgivelser. Der er f.eks. forskel på, om det er en stor universitetsby, biblioteket befinder sig i, eller om det er en mindre by med relativ få borgere med lange videregående uddannelser.

“I stedet for at biblioteket ser sig selv som et sted, man kommer hen, skal biblioteket tænke sig som en, der kommer ud og giver brugerne en form for merværdi omkring bibliotekernes formål om kulturel dannelse, læring og vidensformidling. Så det nytter ikke noget, at man bruger al energien på den lokale hjemmeside, men det nytter rigtig meget at etablere partnerskaber med medieleverandører, hvor der er mulighed for at befinde sig med contentbaserede relevante services fra biblioteket.”

Bo Weymann, Chefstrateg DBC

Bo Weymann

Chefstrateg, DBC

HVILKE UDVIKLINGSTENDENSER/MEGATRENDS ER DOMINERENDE INDEN FOR DIT OMRÅDE 3-5 ÅR FREM I TIDEN?

“Jeg ser flere megatrends, hvor den første er, at kapital, videns- og mediekoncentrationen fortsætter proportionalt med den eksponentielle udvikling i Big Data. Der er en voldsom overall megatrend inden for BIG Data udvikling, som sætter enormt mange muligheder igang. Man kan se, at de spillere, der formår at udnytte det inden for medieverdenen og netvirksomheder, er dem som har enorme mængder af kapital. Det er et paradoks, at der på den ene side sker en kæmpe udvikling i data, transaktioner og indhold og i den kapital, der ligger bagved, og vi på den anden side får nogle spillere, som udnytter disse teknologier og i den grad dominerer markedet. Nu får vi en ekstra koncentration, som har været tilstede i lang tid, med konsolidering af kapitalintensive løsninger til nettet. Det er relevant at se Big Data trenden i sammenhæng med en anden megatrend, nemlig den at Datascience, Machine Learning, Cognitive Computing og Deep Learning systemer dominerer alt. Man laver kontekst- og brugertilpassede oplevelser og videnformidling samt etablering af robotteknologier overalt. Man kan tage Facebook, Netflix, Google Søgmaskine eller Youtube som eksempel på indholdsleverandører, hvor man udnytter Big Data tilgangen med en hidtil uset indsigt i at koble forskellige former for vidensområder. Her kan man lære systemer at tilpasse sig forskellige situationer, systemer og grænseflader og brugerbehov og få lavet nogle løsninger, som bringer virksomhederne til en yderligere gunstig position til yderligere at koncentrere medier, viden og kapital. Der er meget små og få løsninger inden for den form for teknologi, som ikke er drevet af de store spillere, men der er en vækstlag af startups som i et vist samarbejde med de store aktører skaber kreative og spændende løsninger. Udviklingen betyder, at vi kan vælge mellem to scenarier. Man kan lade sig blæse omkuld af den, eller man kan bruge det som en platform til selv at udvikle og tænke i nye løsninger med forskellige muligheder - i mindre skala og med andre tilgange.”

HVILKE VIGTIGE UDVIKLINGSTENDENSER FORUDSER DU VIL PÅVIRKE BIBLIOTEKERNE?

“Vi ser i dag, at borgerne tilegner sig kultur og viden på de dominerende sociale medier, nyhedsmedier og indholdsmedier og via søgning på nettet - og dermed ikke

biblioteksportaler og bibliotekshjemmesider. Når man kobler det med en tredje megatrend: at alt foregår mobilt, og det dominerer brugen og hele nettet, giver det faktisk bibliotekerne mulighed for at gå All In på det mobile og lave løsninger, der passer til menneskers mobile adfærd. En anden mulighed er, at biblioteket og andre public service institutioner, som virkelig har noget at byde på, flytter sig derhen, hvor brugerne rent faktisk er. I stedet for at biblioteket ser sig selv som et sted, man kommer hen, skal biblioteket tænke sig som en, der kommer ud og giver brugerne en form for merværdi omkring bibliotekernes formål om kulturel dannelse, læring og vidensformidling. Så det nytter ikke noget, at man bruger al energien på den lokale hjemmeside, men det nytter rigtig meget at etablere partnerskaber med medieleverandører, hvor der er mulighed for at befinde sig med contentbaserede relevante services fra biblioteket. Hvis man til gengæld kun flytter indholdet over på de andre medieleverandørers platforme, er man dødsdømt. Indholdet findes allerede og er relativt attraktiv som forretningsmodel. Det handler mere om at lave et værdimæssigt add-on og finde ud af, hvad kernen er. Det klassiske svar er formidling, men her handler det rigtig meget om at se på, hvad biblioteket kan. Det kunne fx være at skabe sammenhæng mellem det kuraterede indhold som bibliotekarene varetager, og det indhold, som brugerene producerer og reproducerer - tendensen med at brugerne deler deres egne kulturelle oplevelser.”

HAR DU ET FORELØBIGT INPUT TIL ARBEJDET MED DE LOKALE DIGITALE UDVIKLINGSSTRATEGIER?

“Bibliotekerne råder over en masse bibliotekarere med en uddannelsemæssig kernekompetence som kan organisere viden og sætte viden ind i forskellige kontekster. Helt overordnet har man her med at gøre med et fag, der fokuserer på at organisere. Hvis man kobler den tilgang med de tilgange vi ser hos Google og IBM inden for datascience, kan der faktisk opstå noget ganske enestående. For mig at se er der ingen tvivl om, at de kompetencer, man ser hos bibliotekerne bredt set, kan danne grundlag for, at man overfor borgerne er anderledes måske mere transparente og dermed mere attraktive. Jeg tror, at biblioteket kan fastholde sin position, hvis man den ene side går ud hvor borgerne er og på den anden side fastholder sin faglighed og ikke er bange for at åbne det, man kan kalder BIG Data-vejen. Jeg tror, det bliver meget væsentligt, at bibliotekerne ophæver sine egne grænser i forhold til fx at samarbejde med kommunale andre aktører og public service partnere. Folkebibliotekerne er allerede gode til at samarbejde, det handler om at gå videre den vej og være åbne for alternative

samarbejdspartnere. Det virker fx helt håbløst, at bibliotekerne laver deres egen grænseflade for børn og unge og DR gør det samme. Hvis man skal lave noget slagkraftigt, skal det gøres sammen med andre. “

”Rammerne omkring bibliotekerne er i rivende udvikling, og den klassiske adgang til bibliotekets rum for fordybelse skal gå hånd i hånd med, at bibliotekernes viden og materialesamlinger i stigende grad skal være tilgængelige uafhængigt af tid og sted. I fremtiden skal du populært sagt kunne have biblioteket i bukselommen.”

Lone De Lasson, General Manager Axiell

Lone De Lassen

General Manager, Axiell Danmark og Axiell Norge

HVILKE UDVIKLINGSTENDENSER/MEGATRENDS SER DU, VIL VÆRE DOMINERENDE INDEN FOR DIT OMRÅDE 3-5 ÅR FREM I TIDEN?

“En af de tendenser, vi tror, vil slå igennem er, at alt indhold – fra bøger af papir over e-bøger og film til foredrag, kurser og events – i fremtiden skal ligestilles på bibliotekerne. Videndeling er nøgleordet.

Det bliver meget afgørende for bibliotekernes relevans at kunne dele viden endnu bedre - og udviklingen kommer især til at ligge på det digitale bibliotek. Men samtidig skal man være opmærksom på, at selvom borgerne efterspørger mere digitalt, så ønsker de i høj grad at bevare det fysiske bibliotek.

Og så tror vi, at bibliotekernes rolle vil blive bredere. Bibliotekerne vil gennemgå en forandring i retning af at være et bredere kulturtilbud, hvor fx samarbejdet med museer og andre kulturinstitutioner bliver tættere. De udviklingstendenser vil vi understøtte, og tror, at branchekendskab bliver afgørende for at kunne levere de bedste løsninger.”

HVILKE VIGTIGE UDVIKLINGSTENDENSER FORUDSER DU VIL PÅVIRKE BIBLIOTEKERNE?

“Bibliotekernes rolle er i dag som for 100 år siden at sikre adgang for alle til viden, læring, dannelse osv. Men rammerne omkring bibliotekerne er i rivende udvikling, og den klassiske adgang til bibliotekets rum for fordybelse skal gå hånd i hånd med, at bibliotekernes viden og materialesamlinger i stigende grad skal være tilgængelige uafhængigt af tid og sted. I fremtiden skal du populært sagt kunne have biblioteket i bukselommen.

Biblioteker er ikke bare bygninger med bøger i - det er faktisk modsat. Biblioteker er samlinger af viden med en bygning rundt om, og bygningen er blot EN blandt flere indgange. Bibliotekets rolle er at dele adgangen til viden og læsning med så mange som muligt. Fysisk på det lokale bibliotek og i større og større omfang også digitalt.”

HAR DU ET FORELØBIGT INPUT TIL ARBEJDET MED DE LOKALE DIGITALE UDVIKLINGSSTRATEGIER?

“Bibliotekerne skal lokalt værne om og udvikle det fysiske bibliotek i takt med, at de skruer op for de digitale tilbud. Biblioteket som et sted, man går hen - som et socialt mødested - er også i fremtiden vigtigt. Det fysiske og det digitale bibliotek skal være to sider af samme sag.

Et skud fra hoften på en digital udviklingsstrategi kunne være - udover at ligestille alle slags materialer - at bibliotekerne kan gå længere, end de gør i dag, med at være udfarende i dialogen med borgerne.

Det er en svær proces, og langt fra alle biblioteker har mulighed for og ressourcer til at gennemføre en ambitiøs digital strategi. Det vigtigste er, at der er en strategi, og ledelsen og medarbejderne står sammen om at føre den ud i livet.”

“Når bibliotekernes fokus ikke kun er på at opbygge egne kollektioner, men at bidrage til nationale løsninger for levering af indhold, er samarbejde og formidling nøglen. Mere end nogensinde har bibliotekerne brug for at skabe fleksible, adrætte og udadvendte teams, der er godt rustede til at håndtere bibliotekets skiftende miljø og udfordringer.

Henrik Bang, Senior Manager Systematic

Henrik Bang

Senior Manager Business Development, Systematic

HVILKE UDVIKLINGSTENDENSER/MEGATRENDS SER DU, VIL VÆRE DOMINERENDE INDEN FOR DIT/JERES OMRÅDE 3-5 ÅR FREM I TIDEN?

"Jeg ser flere centrale udviklingstendenser. For det første handler det om at skabe smarte IT-løsninger, som giver brugerne adgang til at udnytte, dele, visualisere og værdisforøge bibliotekets information - både det trykte og digitale indhold. IT-løsningerne skal kunne understøtte information og læring bl.a. i form af læringsplatforme til skoler og uddannelser på alle niveauer fra børnehave og folkeskole til videregående uddannelser. Læringsplatforme som sikrer formidling af alle bibliotekets kulturelle tilbud, og som samtidig skaber merværdi, idet bibliotekaren finder litteratur, der matcher brugernes behov og tilgængeliggør det. Det giver en ny tilgang til udvalgte materialer, bibliotekets faglige kompetencer kommer i spil, som igen giver brugeroplevelserne merværdi. En anden udviklingstendens, jeg ser, bliver at integrere lyd og billede fx ved visualisering og simulering, så flere og nye målgrupper kan nås fx flygtninge/indvandrere, andre sproggrupper eller handicappede og svagtseende.

Det bliver vigtigt at sikre integration med andre åbne systemer og et moderne modulopbygget bibliotekssystem, så bibliotekerne ikke bliver afhængige af en leverandør eller af anden teknologi.

Endvidere skal biblioteker redefineres til at være knudepunkter i et forbundet digitalt netværk og ikke små, konkurrerende enheder.

Bibliotekerne kan desuden med fordel i højere grad samarbejde med arkiver, museer og andre kulturarvsinstitutioner om de digitale løsninger.

Der er et enormt behov for at få en stor mængde unge med meget forskellige forudsætninger gennem uddannelsessystemet. Samfundsudviklingen forudsætter, at alle forstår at bruge og ikke mindst at genbruge og forædle viden i en eller anden grad. Det stiller enorme krav til ikke mindst bibliotekerne om at kunne understøtte læring og formidling på IT-smarte måder, så alle målgrupper kan understøttes i deres læring. Samtidig kan vi se, at det indhold, som biblioteket leverer, udvikler sig, og diversificerer sig i en bevægelse, ikke blot fra print til digitalt, men også fra bøger og tidsskriftartikler til nye former som forskningsdata og undervisningsmaterialer."

HVILKEN UDVIKLINGSTENDENS FORUDSER, DU VIL PÅVIRKE BIBLIOTEKERNE?

”Biblioteket er ikke længere defineret af samlingerne i ’en’ bygning. Hvordan indholdet leveres er under forandring, og de traditionelle køb- og abonnementsmodeller er overhalet af en behovsbaseret tilgang og e-(lære) bogs-modeller. Det handler derfor ligeså meget om at levere adgang til omverdenen, at sikre licenser, købe det rigtige indhold og samtidig skal bibliotekerne levere og skabe synlighed gennem mange kanaler.

Der skal derfor fokus på, hvordan vi sikrer bibliotekets alignment mellem formidlingsbehov og de fundamentale soft wareløsninger. Bibliotekaren skal med få klik, og uden grafiske kompetencer, kunne formidle den analoge bog digitalt, sikre formidling ud i andre rum og lokaler end det ”lokale” bibliotek og hurtigt kunne formidle enslydende budskaber på flere medier. Overgangen til det nye bibliotekssystem, vil gøre det muligt for biblioteket og biblioteksansatte at håndtere bibliotekets hybridmiljø bedre.

Bibliotekerne kæmper også med, hvem der driver leveringen af deres indhold og har nået et punkt nu, hvor de måske er førende på ”etablering af en middelvej”, hvor brugerne bestemmer indholdet. Samtidig arbejdes der videre på at udvikle værktøjer/systemer, der kan bruges med bibliotekets faglige vurderinger for derigennem at kunne bestemme den mest omkostningseffektive og passende metode til levering.

Det nye bibliotekssystem åbner tillige mulighed for at kunne formidle bibliotekets ressourcer på en ny måde og i løbet af kort tid kunne se, om det har effekt på f.eks. udlån. Med andre ord kan bibliotekets ressourcer målrettes i forhold til lånerens profil, det lokale biblioteks udvalg og -eller styre brugeren mod et lokalt bibliotek, der indeholder de ressourcer, brugerne efterspørger. Den adfærdsstyrede formidling, og det at kunne tyde låneradfærd bedre, vil kunne servicere brugerne på helt nye måder, og bibliotekarens kompetencer kan hjælpe denne service på vej.

Med IMS - intelligent materiale styring- integreret i det nye bibliotekssystem er der grobund for nye formidlingspotentialer. For at udnytte disse potentialer, skal vi være i stand til at fortolke store datamængder og få mening ud af anvendte analyser og benchmarking-værktøjer. Når bibliotekernes fokus ikke kun er på at opbygge egne kollektioner, men at bidrage til nationale løsninger for levering af indhold, er samarbejde og formidling nøglen.

HAR DU ET FORELØBIGT INPUT TIL ARBEJDET MED DE LOKALE DIGITALE UDVIKLINGSSTRATEGIER?

”Der var en tid, hvor de fleste definerede biblioteker som et sted til at låne bøger. Folk kommer stadig på biblioteket efter trykte bøger, stille rum og videnstilegnelse, men er i stigende grad på udkig efter digitale medier som e-bøger, film, spil og programmer samt adgang til og uddannelse i avanceret teknologi.

Danmark har en enorm læringsopgave, som ligger foran os - ikke mindst set i lyset af de udfordringer, som integrationen skaber og behovet for læring på mange niveauer, som skal tilgodeses og understøttes. Her skal bibliotekerne fokusere langt mere intensivt på at understøtte disse processer.

Bibliotekerne kan også være med til at bygge den digitale bro mellem folkeskolens læringsplatforme og bibliotekets ressourcer, hvor biblioteket integreres i læringsplatformen og eleverne vil føle bibliotekets nærhed selv via egne devices.”

Bibliotekerne kan og vil gerne formidle kultur af høj kvalitet og har noget på hjerte, men konkurrencen er hård. Når man ser på udviklingen fx inden for musikområdet, kan man stille spørgsmålet, om bibliotekerne i fremtiden skal stille musik til rådighed, hvis man kan få det gratis hos Spotify?

Jakob Heide Petersen, Formand for foreningen eReolen

Jakob Heide Petersen

Formand for foreningen eReolen

HVILKE UDVIKLINGSTENDENSER/MEGATRENDS ER DOMINERENDE INDEN FOR DIT OMRÅDE 3-5 ÅR FREM I TIDEN?

”Den altdominerende megatrend er kampen om opmærksomhed og hård konkurrence om brugerne. I dag er alle medier blevet digitale, og hvis man ser på biblioteksområdet, handlede det før i tiden om adgang. Det handler det ikke længere om, derimod er det i dag vores største udfordring at tiltrække opmærksomhed, og det udfordrer på mange måder bibliotekets public service funktion. Hvis man eksempelvis ønsker at skabe interesse og udbrede viden for børn og unge inden for et særligt område - fx klassisk musik - findes der en overflod af muligheder og tilbud. Det er jo langt fra sådan, at de unge står tilbage og ikke kan se andre muligheder, og det bliver derfor stadig mere krævende at markere sig.

Bibliotekerne kan og vil gerne formidle kultur af høj kvalitet og har noget på hjerte, men konkurrencen er hård. Når man ser på udviklingen inden for fx musikområdet, kan man stille spørgsmålet, om bibliotekerne i fremtiden skal stille musik til rådighed, hvis man kan få det gratis hos Spotify? Også i forhold til digitale bøger, som vi nu stiller til rådighed, skal vi være opmærksomme på, hvilken betydning det har for bibliotekerne, hvis fx e-bøger bliver stillet til rådighed som et mobilabonnement andre steder. Det er også væsentligt, at der på det digitale område er stor forskel på at låne, leje eller eje, og man derfor begynder at stille spørgsmålstejn ved, hvad bibliotekets rolle og funktion egentlig skal være på det her område. Fx i forhold til eReolen hvor man forholder sig til, om og hvordan det er en offentlig opgave at stille digitale bøger til rådighed.”

HVILKE VIGTIGE UDVIKLINGSTENDENSER FORUDSER DU VIL PÅVIRKE BIBLIOTEKERNE?

”Bibliotekerne har meget på hjerte, men den stigende konkurrence betyder, at bibliotekerne i højere grad skal se på, hvilke borgere og brugergrupper vi har og kommunikerer med og hvilke behov, de oplever, så vi kan målrette og kvalificere vores tilbud.”

HAR DU ET FORELØBIGT INPUT TIL ARBEJDET MED DE LOKALE DIGITALE UDVIKLINGSSTRATEGIER?

”Det bliver meget vigtigt at lave en strategi for, hvad man vil på det digitale område og se på, hvordan man vil udnytte den platform, der er til rådighed. F.eks. om man vil satse rigtig meget på musik, litteratur eller være stærk på de sociale medier. Det væsentligste er, at man tager stilling og målretter sin indsats, for der er 1000 ting, man kan, og samtidig begrænsede ressourcer til rådighed. Jeg savner, at man lokalt får formuleret, hvad man vil, som det så bliver lettere at handle på og lave initiativer på baggrund af. Et eksempel er, at man har talt om der skal være én digital indgang til biblioteket fx. en app eller en hjemmeside, men hvis brugerne primært er på Facebook, nytter det ikke noget, at man alene laver en hjemmeside eller app. Her bliver det væsentligt også at fokusere på, hvordan vi når brugerne.”

